

Taivassalo, vanha pappila
Tarkastus 26.5.1989
Panu Kaila, museovirasto

Paikalla Taivassalon seurakunnasta khra Hannu Rantala, tal.hoit. Marjut Leskinen, rak.mest. Markku Vuorinen, kirvesmiehet Olli Hannula ja Seppo Pohjaranta; Turun maakuntamuseosta tutkija Eija Suna; museovirastosta arkkhit. Panu Kaila.

Taivassalon seurakunta on saanut museovirastolta 20.000 markan avustuksen käytettäväksi vanhan pappilan vesikaton, ulkovuorauksen ja ikkunoiden korjaamiseen.

Taivassalon pappilan rakennusryhmään kuuluu 1756 rakennettu vanha pappila, sitä vastapäätä 1822 rakennettu uusi pappila, ja pihan sivulla uusi talousrakennus jonka alla on keskiaikaiseksi arvioitu kivikellari. Vanhat talousrakennukset, kuten miespihaa kahdelta sivulta rajoittaneet aittarivi ja tuparakennus, sekä kaikki karjapihan rakennukset on purettu tällä vuosisadalla.

Kellari

Vuosisadan alussa kellari sijaitsi vanhan, kolmiosaisen aittarivin alla. Kellari on rinteessä, jonka vuoksi se alkuaan on ollut osittain maan päällä. Tämän osoittaa rautakalterein varustettu ikkuna kellarin päädyssä. Ikkuna on saman tapainen kuin Järppilän kartanon vanhan päärakennuksen kivisessä pohjakerroksessa oleva kalteri-ikkuna. Rinnettä on korotettu täytöllä, ja uuden talousrakennuksen alle jäänyt ikkuna on nyt umpeen muurattu.

Kellari on ainakin näin keväällä varsin kostea. Kaikki puiset rakenteet on lahoina purettu. Kellarin mahdollista kuivattamista esim. tuulettamalla ja lämmittämällä pitäisi tutkia. Rautakalterit tulisi käsitellä ruostumista vastaan.

Vanha pappila

Vanhan pappila on huonejärjestykseltään karoliininen, eli viisihuoneinen keskeissalirakennus. Karoliininen pohjakaava tuli pappiloissa voimaan 1727, ja Suomessa on säilynyt vain yksi tätä vanhempi viisihuonepappila (Perniö 1731). Ullakolta on nähtävissä, että rakennus on ollut matalampi ja mahdollisesti alunperin taitekattoinen.

Viime vuosisadalla, ehkä uuden päärakennuksen pystyttämisen yhteydessä vanha pappila on saanut empirevuorauksen ja nykyiset ikkunansa sekä korotetun satulakaton. Sisällä on monia mielenkiintoisia yksityiskohtia, kuten jostain vanhemmasta rakennuksesta peräisin oleva barokkiovi sekä voimakasväristen 1700-luvun tapettien jäännöksiä. Korjaustyöiden yhteydessä tarjoutuu tilaisuus rakennuksen tutkimiseen, jolloin voidaan

selvittää mm. ikkunoiden alkuperäinen koko, lattian alla olevat tulisijojen perustukset sekä alapohjan rakenne.

Rakennuksen vauriot

Pitemmän aikaa vuotanut vesikatto on lahottanut salin seinän sortumispisteeseen. Kattorakenteet on tällä hetkellä tilapäisesti tuettu, joten sortuman vaaraa ei ole.

Ulkovuoraus on kulunut eteläsivulla, ja kuistin vieressä vuorauksessa on katolta roiskuvan veden aiheuttamia vaurioita. Nämä ovat syntyneet pitkän ajan kuluessa, koska viimeisin ulkomaalaus osittain peittää ne. Ulkomaalaus on tehty 1960-luvulla ilmeisesti akrylaattilateksilla museoviraston ohjeiden mukaan. Maalin poistaminen punamulta-keittomaaliin palaamiseksi lienee tehtävä kemiallisesti.

Sisusta on rappeutuneessa kunnossa. Pihan puolen kulmakamari on aikoinaan muutettu maitohuoneeksi, jolloin siihen on valettu betonilattia. Sienivaurioita ei ole havaittavissa, mutta rakenne on syytä tarkastaa.

Tämän kesän korjaukset

Paikalla sovittiin, että tässä vaiheessa kunnostetaan vesikatto. Tiilet puretaan varovasti pois, tiilirimoitus poistetaan, laho alue vesikaton laudoituksessa paikataan, laudoituksen päälle asennetaan tiilikaton aluslevyksi esim. vedenkestävä bituliitti, sen päälle rimoitus ja entiset kattotiilet.

Työn yhteydessä rakennus varustetaan peltisin mustaksi maalattavin vesikouruin, jolloin perustukset pysyvät kuivempina eikä kuistin katolta enää roisku vettä ulkovuorausta lahottamaan. Vesikourun kannattimet kiinnitetään katon aluslaudoitukseen.

Korjaussuunnitelma

Taivassalon vanhaa pappilaa tulee korjauksissa kohdella museoesineenä, joka tarkoittaa että olemassaolevat rakenteet ja materiaalit pyritään mahdollisimman laajasti säilyttämään, tarvittaessa vahvistaen ja konservoiden. Rakennus on nykyisin ilman käyttöä, jonka vuoksi mitään käyttötarkoituksen asettamia vaatimuksia ei ole. Kunnostettuna sitä voidaan aikanaan käyttää tarkoituksiin jotka eivät vaadi rakennukselta muutoksia.

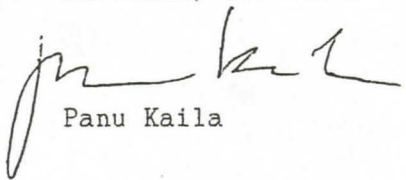
Vesikaton korjaus on ainoa välttämätön ja kiireellinen toimenpide. Muita korjauksia, kuten yläpohjan, ulkoseinän tai ikkunoiden kunnostamista ei pidä tehdä ilman asianmukaista suunnitelmaa. Korjaustöiden pohjaksi tulisi laatia rakennuksen kuntotutkimus ja konservointisuunnitelma. Tämän perusteella tehdään korjaussuunnitelma esim. usealle vuodelle jaettuna. Ehdotin että seurakunta tilaisi tutkimuksen ja konservointisuunnitelman pätevältä puurakennusten konservaattorilta. Suunnitelmaa sekä tulevia

korjaustoimenpiteitä varten voidaan hakea museoviraston
restauraointiavustusta.

Taivassalon kirkko

Kirkon paanukattoa korjataan tänä kesänä. Förström on laatinut yksityiskohtaisen tutkimuksen paanujen kunnosta, mutta hänen kiireidensä vuoksi työn tekee Hiipakka. Kaikissa katolta tutkimuksen yhteydessä poistetuissa paanuissa oli yläpinnassa, näkymättömiin jäävässä osassa paanukatossa harvinaista jumivauriota. Vaarana on, että jumituhot ovat levinneet koko kattoon. Lämmin lounais-suomalainen ilmasto suosii hyönteisiä; Taivassalossa on aikaisemmin jouduttu kaasuttamaan Viiisten museotalo. Korjauksen yhteydessä, kun paanuja irroitetaan laajemmin, selviää joutuuko koko katto uusittavaksi.

Helsinki, 11.6.1989

Panu Kaila